

METROPOLIPOLITIIKAN PAINOPISTEET

1. Metropolialueen haasteet

Helsingin seudun erityisyys Suomen muihin kaupunkiseutuihin verrattuna perustuu ennen kaikkea sen suureen merkitykseen maamme kansantaloudelle. Alueella asuu neljännes Suomen väestöstä ja sen osuus kansantuotteesta on kolmasosa. Helsingin seudun edellytykset toimia kansainvälisesti houkuttelevana alueena ovat muuta maata paremmat ja sitä pidetään eräänä Euroopan innovatiivisimmista alueista. Kuitenkaan alueen kyky houkuttaa ulkomaisia investointeja ja yrityksiä ei ole kovin hyvä.

Helsingin seutu poikkeaa myös elin- ja toimintaympäristönä muista kaupunkiseuduista. Puolet Suomessa asuvista ulkomaisten kansalaisista asuu pääkaupunkiseudulla ja väestökasvusta valtaosa muodostuu maahanmuutosta. Asuminen on kalliimpaa ja ahtaasti asuminen yleisempää kuin muualla. Tämä vaikeuttaa työvoimapulaa erityisesti palvelusektorilla ja on osaltaan kiihdyttänyt yhdyskuntarakenteen hajautumista ja liikenteen ruuhkautumista. Uhka huono-osaisuuden ja syrjäytymisen alueellisesta keskitymisestä on pääkaupunkiseudulla muuta maata suurempi.

Ympäristöhaasteisiin vastaaminen, erityisesti ilmastonmuutoksen hillintä, on Helsingin seudulla erityisen tärkeää sen suuren väestömäärän vuoksi. Alueella on selkeä tarve koko työssäkäyntialueen kattavan toimivan ja ekologisesti kestävä yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelmän kehittämiseen.

2. Metropolipolitiikan toteuttamisen periaatteet

1. Metropolipolitiikan tarkoituksena on vahvistaa Helsingin seudun kansainvälistä kilpailukykyä ja tasapainoista kehitystä koko maan kansantalouden suotuisan kehittymisen ja hyvinvoinnin varmistamiseksi.
2. Metropolipolitiikka kohdistuu hallitusohjelman mukaisesti pääkaupunkiseudun erityiskysymyksiin painopisteinä maakäyttö, asuminen ja liikenne, elinkeinopolitiikka ja kansainvälinen kilpailukyky, monikulttuurisuus, maahanmuutto ja kaksikielisyys sekä sosiaalinen eheys. Painopisteiden sisältöä kuvataan tarkemmin liitemuistiossa.
3. Metropolipolitiikan aluerajaukset määritellään asialähtöisesti. Pienimmillään se voi kohdistua yhteen kuntaan, kuten pitkäaikaisasunnottomuuteen vaikuttaminen, mikä koskettaa erityisesti Helsinkiä. Suurimmillaan alue ylittää maakuntarajat, esimerkiksi yhdyskuntarakenteen ja liikenteen kysymyksissä Lohjan, Hämeenlinnan, Lahden ja Porvoon seuduille.
4. Metropolipolitiikan valmistelu ja toteutus valtionhallinnossa tapahtuu hallinnonalakohtaisesti, mutta perustuu eri sektoreiden yhteistyöhön sekä valtion, alueen kuntien, koulutus- ja tutkimuslaitosten sekä elinkeinoelämän kumppanuuteen.
5. Metropolipolitiikan toteuttamisen välineet päätetään asialähtöisesti. Ne voivat olla esimerkiksi valtion ja kuntien välisiä aiesopimuksia, ohjelmia, kumppanuushankkeita sekä seudun erityistarpeiden huomioon ottamista valtion eri toimijoiden päätöksissä, joilla on vaikutusta metropolialueen kilpailukykyyn ja hyvinvointiin.

3. Kärkihankkeet 2008-2011

Metropolipolitiikan kärkihankkeet kuvaavat toimenpidekokonaisuuksia, joiden merkitys metropolipolitiikan onnistumiselle on keskeistä. Niiden ja taustamuistiossa mainittujen muiden toimien lisäksi metropolipolitiikan toteuttaminen voi sisältää muitakin merkittäviä toimenpiteitä. Kärkihankkeita voidaan tarvittaessa lisätä ja päivittää hallituskauden aikana.

1. Valtion ja Helsingin seudun kuntien välisen aiesopimuksen laatiminen riittävän asunto- ja tonttitarjonnan turvaamisesta sekä tähän liittyen valtioneuvoston asuntopoliittisessa toimenpideohjelmassa erityisesti Helsingin seudun erityiskysymyksiä koskevat ratkaisut. Helsingin seudun MAL-vision toteuttamispolkuun liittyvän valtion ja kuntien yhteistyön kehittäminen. (YM, VM, LVM)
2. Seudun keskeisten maankäyttöratkaisujen ja liikenneinvestointien tiiviimpi yhteensovittaminen mm. uudistamalla pääkaupunkiseudun liikennejärjestelmäsuunnitelmaan perustuva aiesopimus. (LVM, VM, YM)
3. Metropolialueen kilpailukykystrategian valmistelun ja toteutuksen tukeminen valtion ja seudun kuntien yhteistyöllä innovaatiopolitiikassa (mm. innovaatioyliopisto), osaamisen kehittämisessä, osaavan työvoiman saannin varmistamisessa ja ulkomaisessa markkinoinnissa. (TEM, OPM)
4. Pääkaupunkiseudulle kohdennetun maahanmuuttopoliittisen ohjelmakokonaisuuden laatiminen ja toteuttaminen valtion ja seudun kuntien yhteistyönä, sisältäen työperäisen maahanmuuton edistämisen, julkisen ja kolmannen sektorin edellytysten vahvistamisen maahanmuuttajien työvoimaresurssin hyödyntäjinä sekä pilot-tiohjelman maahanmuuttajien kotouttamisen ja työllistymisen edistämiseksi. (SM, TEM, OPM)
5. Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämisohjelman laatiminen sekä lähiöohjelman kautta kohdistettavat sosiaalista eheyttä vahvistavat toimenpiteet (YM, STM)

4. Metropolipolitiikan hallinnolliset rakenteet

Metropolipolitiikan koordinoinnista vastaa hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmä, sekä sen valmistelusta ja toteutuksesta kukin ministeriö hallinnonalallaan siten kuin hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmä päätti 21.6.2007.

Metropolipolitiikan kannalta tarpeellisen kumppanuuden vahvistamiseksi ja metropolipolitiikan toteutumista seuraamaan asetetaan keskeisten ministeriöiden, kuntien, maakunnan liittojen, elinkeinoelämän sekä koulutusta ja tutkimusta edustavien tahojen välinen yhteistyöelin.

Metropolipolitiikan tarpeiden tunnistamiseksi ja tulosten arvioimiseksi järjestetään säännöllisin väliajoin teemalähtöisiä foorumeja, joihin kunkin asian kannalta keskeiset vaikuttajat kutsutaan ja joiden tuloksia esitellään hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmälle ja em. yhteistyöelimelle.

Kunta- ja palvelurakennemuutoksen eteneminen seudulla on tärkeää metropolipolitiikan tavoitteiden toteutumiselle. Asia liittyy läheisesti myös Helsingin seudun kaupunkiseutusuunnitelman toimeenpanoon. Kunta- ja palvelurakennemuutuksesta eduskunnalle vuonna 2009 annettavan selonteon valmistelussa arvioidaan seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteensovittamisen edistymistä, kuntayhteistyön esteitä

sekä lainsäädännön kehittämistarpeita. Selonteon yhteydessä ratkaistaan tarvittavat jatkotoimenpiteet.

Pääkaupunkiseudun kaupunkien yhteistyösopimuksessa Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupungit sopivat yhteistyön tiivistämis- ja laajentamistavoitteista. Sopijakaupungit sitoutuivat käynnistämään sopimuksen liitteessä olevien yhteistyöhankkeiden ja toimenpiteiden valmistelun. Samalla kaupungit sopivat, että ne arvioivat vuoden 2008 aikana seudun yhteistyön toimivuutta ja tuloksia sekä tekevät tarvittavat päätökset jatkotoimenpiteistä. Valtio tulee osana metropolipolitiikkaa seuraamaan tiiviisti niin pääkaupunkiseudun kuin koko Helsingin seudun kuntien yhteistyön etenemistä ja ryhtyy tarvittaessa tarpeelliseksi katsomiinsa toimenpiteisiin.

5. Metropolipolitiikan toteutumisen seuranta

Metropolipolitiikan valmistelua varten perustettu sihteeristö raportoi metropolipolitiikan toteutumisesta vuosittain hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmälle ja perustettavalle metropolipolitiikan yhteistyöelimelle. Seuranta kohdistuu erityisesti kohdassa 3 oleviin kärkihankkeisiin sekä vastaaviin myöhempiin toimenpiteisiin.

Toteutumisen seurannan kannalta on tarpeellista kehittää laajaa metropolialuetta koskevaa tiedontuotantoa. Tarvittavien tunnuslukujen ja seurantatietojen saaminen yhteinäisenä koko Helsingin seudun työssäkäyntialueelta ja seudun kuntien yhteistyösopimuksen mukaiselta alueelta edellyttää valtion ja kuntien yhteisiä toimenpiteitä.